Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 20 maja 1932 r. 667.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

V. LITWINI PRUSCY.

Kronika.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

--:§:--

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

D o k o ł a w y r o k u T r y b u n a ł u H a s k i e g o ."Dzień Kowieński" /Nr.109/: Jak podają pisma, Trybunał Haski przystąpi do rozważania sprawy kłajpedzkiej przypuszczalnie w połowie czerwca. Wyroku należy się spodziewać najpóźniej do dn.2 sierpnia, ponieważ w dniu tym rozpoczynają się ferje Trybunału. Ponieważ Litwa kwestjonuje kompetencję Trybunału w kwestjach, dotyczacych utworzenia Dyrektorjatu i rozwiązania Sejmiku, rozważy Trybunał najprzód kwestję tej kompetencji.

Obradom przewodniczyć będzie wiceprezes Trybunału delegat Salvadoru. Przedstawiciel Japonji Adatci 'zrzekł się przewodniczenia ponieważ jest reprezentantem jednego z mocarstw-sygnatarjuszy, występujących w procesie, jako jedna ze stron.

R a d j o k o w i e ń s k i e o W i l n i e ./Dn.17.V.32 r.Prel.Uždawinys. Jęz.litewski./Streszczenie./.Prelegent odczytuje wiersz "Do właściciela muru bagnetów na linji administracyjnej". Autor wierszu pyta wspartych na bagnetach Polaków czy nie mają oni duszy ni serca, że z taką zaciętością gnębią uciemiężone ziemie. W dalszym ciągu p.Uždawinys odczytuje list niejakiego Krukelisa, poświęcony audycji litewskiej rozgłośni wileńskiej z dn.14.V.32 r.P.Krukelis z oburzeniem stwierdza, iż agenci warszawscy w ohydny sposób oczerniają Zw.Wyzwolenia Wilna i zapewnia, iż członkowie i działacze Z.Wyzw.Wilna nie są najmitami, lecz ideowymi bojownikami. W tem miejscu p.Uždawinys zwraca się do młodych Litwinów, przemawiających przez radjo wileńskie i oświadcza; "Litwini wileńscy, którzy razem z agentami Warszawy oczerniacie i szkalujecie Litwę - ostrzegamy was. Wycofajcie się z tej pracy, gdyż w przeciwnym razie podamy do wiadomości ogółu przez radjo wasze prawdziwe nazwiska.

P o l i t y k a n i e m i e c k a w u j ę c i u "L i e t u v o s A i d a s a"."Lietuvos Aidas" /Nr.109/: Niemcy dążą obecnie w kierunku wyraźnie antydemokratycznym. Wpływ socjaldemokratów w Niemczech z roku na rok maleje, podobnież jak partje burżuazyjno-demokratyczne. Wzmagają się natomiast narodowi socjaliści, którzy spodziewają się dojść do władzy sposobem legalnym, lecz którzy chcą wewnętrzną i zagraniczną politykę Niemiec skierować na nowe, niepraktykowane dotąd drogi.

H i t l e r o w c y a K ł a j p e d a .Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.110/ z powołaniem się na łotewskie "Jaunakas Zinas", poseł francuski w Berlinie dowiedział się o spisku hitlerowców, zmierzającym do zajęcia obszaru Kłajpedy. Po porozumieniu się z rządem francuskim, poseł zwrócił się do niemieckiego M.S.Z. z oświadczeniem, że o ile Niemcy dokonają w Kłajpedzie puczu, Polacy uzyskają wolną rękę w stosunku do Gdańska.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o w y r o k u w s p r a w i e P e t r u l i s a ."Lietuvos Žinios" Nr.111 z 18.V.32. Art.p.t."Petrulis winien". Streszczenie:

Już w 1926 r.pisano o popełnionych przez b.premjera i ministra Finansów Witolda Petrulisa, nadużyciach. 18 b.m. zapadł w wyniku procesu wyrok, skazujący b.premjera na ciężkie więzienie.

Podobne sprawy nie są objawem częstym. Sprawa Petrulisa wynurzyła się w warunkach, gdy się przejawiać zaczęły tendencje przewagi jednej partji nieliczącej się z innemi partjami. Za dyktatorskich rządów partyjnych na Litwie ujawniło się cały szereg nieprawości, których część sąd już wyjaśnił, część obecnie się rozpatruje, zaś pozostała część czeka jeszcze na wyrok.

Czasy Sejmu nie były idealne. Nikt jednak nie zaprzeczy, że Sejm był wielkim twórcą państwowości litewskiej i regulatorem państwowego życia.

K r o n i k a .

P r o j e k t u s t a w y o m e t r y k a c j i c y w i l n e j . "Echo"/Nr.133/: Rada Satnu przyjęła w drugiem czytaniu projekt ustawy o

metrykacji cywilnej. Część pierwsza traktuje o zapisie do ksiąg narodzin i związków małżeńskich, druga o rozwodach. Ślubów cywilnych, zgodnie z projektem będą udzielali sędziowie pokoju. Rozwód będzie możliwy również jedynie w drodze przewodu sądowego.

W y r o k w s p r a w i e b. p r e m j e r a P e t r u l i s a. "Dzień Kowieński" /Nr.110/: 17 b.m. po 6-dniowej rozprawie Trybunał Najwyższy wydał wyrok w sprawie b.premjera i b.ministra Skarbu Petrulisa. Trybunał Najwyższy skazał ekspremjera na 2 lata ciężkiego więzienia. Na podstawie amnestji z 1928 r.kara ta ma być zmniejszona o jedną czwartą część.

Wina Petrulisa polega na bezpodstawnem unieważnieniu i wznowieniu umowy z firmą niemiecką o dostawie spirytusu. Pozatem oskarżony zostaje uznany za winnego przywłaszczenia dla własnej potrzeby z pieniędzy skarbowych 150 tys.lt.

Wyrok zostanie wykonany po ogłoszeniu jego motywów. Uważany jest za ostateczny i oskarżony nie może od niego apelować.

Pozatem Trybunał uchwalił, że Petrulis powinien wypłacić M-stwu Skarbu 97.709 tl.3 cnt. oraz ponieść koszta sądowe.

P r o j e k t y n o w y c h u s t a w. "Rytas" /Nr.91/: Inspektorat Pracy przy M.S.Wewn. opracowuje projekt ustawy o ubezpieczeniu na wypadek nieszczęścia. Rada Stanu zakończa pracę na projektem ustawy o najmie robotników. Projekt ustawy o praktyce adwokáckiej został ponownie przekazany Radzie Stanu.

Wreszcie Rada Stanu przesłała Gab.Min.projekt ustawy o kinoteatrach.

D o r o c z n y z j a z d Z w. t a u t i n i n k ó w. "Rytas" /Nr.90/: Ze źródeł oficjalnych donoszą, iż na dzień 11 czerwca do Kowna zostanie zwołany walny doroczny zjazd przedstawicieli Zw.narodowców.

W czasie zjazdu niektórzy członkowie rządu wygłoszą sprawozdania i poinformują o pracach i zamierzeniach rządu.

Z g o n w y b i t n e g o d z i a ł a c z a l i t e w s k i e g o. "Lietuvos Aidas" /Nr.109/: 9 b.m. zmarł zasłużony w dziejach odrodzenia litewskiego działacz Jerzy Lapinas. Urodzony w 1856 r. działał wśród pruskich Litwinów, współpracował z "Auszrą", redagował tajne książki i pisma litewskie, przesyłając je przez granice i t.d.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a.

Ś m i e r ć z a s ł u ż o n e j d z i a ł a c z k i p o l s k i e j. "Dzień Kowieński" /Nr.109/ poświęca dłuższy artykuł ś.p.Antoninie z Kordzikowskich Bohuszewiczowej, która 28 kwietnia r.b. zmarła w rodzinnym majątku Rady w pobliżu Krakinowa. Zmarła od wczesnej młodości krzewiła tajną oświatę polską, prowadziła polskie szkoły, opiekowała się młodzieżą i t.d.

V. LITWINI PRUSCY.

K r o n i k a.

P r z e ś l a d o w a n i e L i t w i n ó w p r u s k i c h p r z e z N i e m c ó w. "Rytas" /Nr.88/: Niemcy, nie mogąc wyładować w Kraju Kłajpedzkim swej nienawiści do Litwinów, całą swą złość wylewają na Litwinach pruskich.

W najgorszej sytuacji znajdują się Vydunas oraz Jagomastas, których Niemcy tylżańscy, podburzani przez prasę, obrzucają na ulicy wyzwiskami. Pozatem Niemcy bojkotują instytucje i pisma litewskie w Prusach. Bojkot niemiecki zwrócił się przedewszystkiem przeciwko drukarni Jagomastasa w Tylży, wydającej "Naujas Tilžes Keleivis", oraz znienawidzone przez Niemców pismo "Mittellungen der preussische Litauen". Policja niemiecka wprowadziła nawet dla tego pisma cenzurę prewencyjną.

Niedawna pewna firma lipska odmówiła drukarni Jagomastasa załatwienia obstalunku /klisz drukarskich/, odpisując, że nie zamierza dopomagać drukarni w pracy antyniemieckiej.

Prześladowana jest także szkółka - ogródek dzieci litewskich w Tylży.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"R y t a s" w s p r a w i e k ł a j p e d z k i e j ."Rytas" Nr.93 z 18.V.32 r.Art.p.t."Co nas oddala od Kłajpedy?" Streszczenie:

Litwini w Kłajpedzie przegrali, gdyż Niemcy zdołali w swoim czasie opanować najważniejsze czynniki i prowadzić akcję germanizacyjną. Kościół, szkoła, karczma i t.d. są w rękach niemieckich. Po odzyskaniu obszaru Kłajpedy czyniono wysiłki w kierunku zerwania więzów kościelnych z Niemcami. Wysiłki te jednak zawiodły.

Kościół w Kłajpedzie formalnie jest połączony z Berlinem. Zaprasza się pastorów z Niemiec bez wiedzy rządu litewskiego. Są oni zwykle obywatelami niemieckimi i całkiem nie znają języka litewskiego. Przeważnie też działają na szkodę litewskiego państwa. Na obszarze Kłajpedy niema ani jednego księdza-Litwina, któryby się ośmielił sprzeciwić germanizacji stosowanej przez konsystorz. Litwini w Kłajpedzie dotychczas nie mają kościoła. Nabożeństwa odprawiane są w sali seminaryjnej.

Drugim ważnym czynnikiem w rękach niemieckich jest szkolnictwo. Zwolniono wprawdzie 20 nauczycieli germanizatorów,lecz jest to kropla w morzu, a przytem nauczyciele ci wcale nie wyjeżdżają, wyczekując na ponowne zaangażowanie. Wprawdzie towarzystwa litewskie utrzymują kilka litewskich szkół powszechnych, szkołę niższą w Szyłokarczmie i gimnazjum w Pogiegiach. Jednak praca nauczycielska w tych szkołach jest ciężka. Germanizatorzy wciąż podszczuwają przeciwko tym szkołom rodziców, namawiając ich do nieposyłania do tych szkół dzieci. Ponadto szkoły te są gorzej zaopatrzone w środki naukowe od szkół niemieckich. Niemal wszyscy nauczyciele na obszarze Kłajpedy nie znają języka litewskiego. O ile się gdziekolwiek wykłada po litewsku, przekręca się język litewski niemiłosiernie. W takich warunkach trudno się dziwić, że młode pokolenie jest całkiem zniemczone, stanowiąc materjał na hitlerowców. Sami nauczyciele dają zły przykład, ucząc jak zasmarowywać szyldy. Zakrawa na drwiny fakt, że dzieci twierdzą, iż stolicą Litwy jest Moskwa, zaś prezydentem Hindenburg.

Pozostają wreszcie karczmy. Karczmarze są wszyscy Niemcami,jedynie część z nich stanowią Żydzi. W karczmach zbiera się młodzież dla hulania, a starsi dla wypicia piwa. Zaznaczyć należy, że o ile starsze pokolenie na obszarze Kłajpedy jest pobożne, o tyle młodsze rozwiązłe. Według danych statystycznych na obszarze Kłajpedy rodzi się najwięcej nieślubnych dzieci. Jest to wpływ karczem, stanowiących ponadto ośrodki agitacji niemieckiej.

Obok szkół, Kościoła i karczem, największym rozsadnikiem niemieckości są dwory, należące niemal wyłącznie do Niemiec.

W chwili wyzwalania przed 10-ciu laty obszaru Kłajpedy był on bardziej litewski niż obecnie. Litwini przez palce patrzyli na germanizację. Litwini kłajpedzcy nie doczekawszy ze strony Wielkiej Litwy pomocy w walce z germanizacją, opuścili ręce i upadli na duchu. Czego nie dokonał czas, zrobiło płynące z za Niemna złoto. Ścisła współpraca jest celem, do którego Litwini w stosunku do Kłajpedy dążyć powinni.

K r o n i k a .

N o w y g u b e r n a t o r k ł a j p e d z k i .Jak podaje Elta, nowym gubernatorem kłajpedzkim został dotychczasowy litewski konsul generalny w Londynie p.Gilis.

D o k o ł a s p r a w y B o e t t c h e r a ."Lietuvos Žinios"/Nr.105/: podają ilustrację panujących za czasów b.prezesa Dyrektorjatu kłajpedzkiego Boettchera stosunków. Dn.13.X.31 r. obywatel litewski, dentysta J.Janson zamieszkujący w Możejkach, zwrócił się do Dyrektorjatu kłajpedzkiego z prośbą o zezwolenie mu na zajęcie się praktyką dentystyczną w Kłajpedzie.

Jednakże p.Boettcher odrzucił podanie Jansona, motywując odmowę tem, że "nie widzi potrzeby" jego załatwienia.

K ł a j p e d a - H a g a ."Echo" /Nr.131/: Litewskie M.S.Z. opracowuje odpowiedź na memorjał sygnatarjuszy. Obrona interesów litewskich powierzyć ma Litwa pewnemu wybitnemu znawcy prawa międzynarodowego. Zdaniem rządu litewskiego Trybunał winien wyłączyć z całokształtu sprawy kłajpedzkiej kwestje, dotyczące wyznaczenia Simaitisa na prezesa Dyrektorjatu oraz rozwiązania Sejmiku.

[illegible]

[illegible] SPRAWY KRAJOWE [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]